

KARUNUNGAN AT MGA BALAKID SA PAGTUTURO NG MGA DI-MAJOR SA FILIPINO

John Gian M. Besiera

Researcher, Rizal Memorial Colleges, Inc

ABSTRAK

Isinagawa ang pag-aaral na ito na sa Sangay ng Davao del Sur upang matukoy ang makabuluhang ugnayan ng karunungan sa pagtuturo at mga balakid sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino gamit ang deskriptibkorelesyon na disenyo. Nasa mataas na antas ang karunungan sa pagtuturo samantalang nasa lawak katamtaman ang balakid sa pagtuturo. Nabunyag din na may makabuluhang ugnayan ang karunungan at mga balakid sa pagtuturo at ang mga domeyn o indikaytor ng karunungan sa pagtuturo na: mabungang samahang pampag-aaral; paglinang ng wika; kontekstuwalisasyon; mapanghamong aktibiti at pagtuturong salitaan ay napatunayang may makabuluhang impluwensiya sa mga balakid sa pagtuturo ng mga di-major sa Filipino. Ang mga hipotesis ng pag-aaral ay pawang tinanggihan. Inirerekomenda na magbalangkas ang mga opisyal ng Kagawaran ng Edukasyon ng mga polisiya at patakaran para sa masinsinang pagsasanay ng mga gurong di-major sa Filipino na may diin sa kontekstuwalisasyon, pagpapalano sa aralin at pamamaraan sa pagtuturo. Ang mga punong-gurong nangangasiwa sa mga paaralan ay maaaring magbalangkas ng mga schoolbased na pagsasanay na may diin sa kontekstuwalisasyon, pagpapalano sa aralin at pamamaraan sa pagtuturo.

SUSING SALITA: Karunungan, Balakid sa Pagtuturo, Di-Major sa Filipino, Sangay ng Davao del Sur

KABANATA 1

ANG SULIRANIN AT KALIGIRAN NITO

Ang pagkakaroon ng sapat na karunungan sa pagtuturo ay isa sa mga pangunahing salik na nakaaapekto sa kalidad ng edukasyon at pagkatuto ng mga mag-aaral. Inaasahan na ang bawat guro ay may sapat na kaalaman sa nilalaman ng asignaturang kanyang itinuturo, angkop na kasanayang pedagogikal, at kakayahang gamitin ang mga estratehiyang makatutugon sa iba't ibang pangangailangan ng mga mag-aaral. Gayunpaman, sa kasalukuyan ay lumalawak ang suliranin ng pagtuturo ng mga asignaturang hindi naaayon sa espesyalisasyon ng mga guro o tinatawag na *out-of-field teaching*. Ang sitwasyong ito ay nagiging dahilan ng iba't ibang balakid sa pagtuturo na maaaring makaapekto sa kalidad ng paghahatid ng mga aralin at pagganap ng mga mag-aaral (UNESCO, 2024; OECD, 2023).

Sa pandaigdigang antas, patuloy na kinakaharap ng maraming bansa ang kakulangan ng mga gurong may sapat na espesyalisasyon sa mga asignaturang kanilang itinuturo. Sa Sydney, Australia, iniulat ng Australian Education Union (2023) na lumalaki ang bilang ng mga gurong nagtuturo sa labas ng kanilang larangan ng espesyalisasyon dahil sa kakulangan ng mga kwalipikadong guro, partikular sa mga asignaturang pangwika at matematika. Ang sitwasyong ito ay nagdudulot ng hamon sa paghahanda ng aralin at pagpili ng angkop na estratehiya sa pagtuturo.

Sa Texas, Estados Unidos, ipinakita ng mga pag-aaral na maraming pampublikong paaralan ay gumagamit ng mga gurong hindi sapat ang akademikong paghahanda sa asignaturang kanilang itinuturo. Ayon kina Nguyen at Lam (2022), ang kakulangan sa espesyalisadong kaalaman ay maaaring magbunga ng mababang kumpiyansa sa pagtuturo at limitadong kakayahan sa pagpapaliwanag ng mahihirap na konsepto sa mga mag-aaral.

Samantala, sa Johannesburg, South Africa, natuklasan nina Badaru at Ndlovu (2025) na ang hindi pantay na distribusyon ng mga gurong espesyalisado ay nagdudulot ng mga hamon sa implementasyon ng kurikulum. Maraming guro ang napipilitang magturo ng mga asignaturang hindi nila pangunahing larangan, dahilan upang makaranas sila ng kahirapan sa nilalaman ng aralin, pagtataya, at paggamit ng mga makabagong pamamaraang pampagtuturo.

Ang mga karanasang ito mula sa Australia, Estados Unidos, at South Africa ay nagpapakita na ang kakulangan ng espesyalisadong guro ay isang pandaigdigang suliranin na nakaaapekto sa kalidad ng pagtuturo at pagkatuto.

Sa Pilipinas, nananatiling hamon ang pagtuturo ng mga asignaturang hindi naaayon sa espesyalisasyon ng mga guro. Sa Maynila, natuklasan nina Prado et al. (2025) na may mga gurong nagtuturo ng Filipino kahit hindi ito ang kanilang natapos na espesyalisasyon dahil sa kakulangan ng mga guro sa ilang paaralan. Bunga nito, nakararanas sila ng mga suliranin sa pagbuo ng kagamitang pampagtuturo at pag-angkop ng mga estratehiya sa pagtuturo.

Sa Iloilo City, iniulat ng Philippine Normal University-Visayas (2024) na may mga gurong naitalaga sa mga asignaturang wala sa kanilang espesyalisasyon na nakararanas ng kahirapan sa pagtalakay ng masalimuot na konseptong pangwika at pampantikan. Ang kakulangang ito ay may implikasyon sa kalidad ng pagkatuto ng mga mag-aaral.

Sa Dumaguete City, Negros Oriental, natukoy ni Gaso (2025) na ang mga gurong nagtuturo sa labas ng kanilang espesyalisasyon ay nahaharap sa mga hamon kaugnay ng pag-unawa sa nilalaman ng kurikulum, paggamit ng angkop na metodolohiya, at pagtataya ng pagkatuto ng mga mag-aaral. Ang

mga hamong ito ay nakaaapekto sa kanilang kahusayan at kumpiyansa bilang mga tagapagturo. Ipinakikita ng mga sitwasyong ito sa Maynila, Iloilo, at Negros Oriental na ang pagtuturo sa labas ng espesyalisasyon ay nananatiling mahalagang usapin sa sistemang pang-edukasyon ng bansa.

Sa antas lokal, kapansin-pansin din ang suliranin ng ito sa iba't ibang lugar sa Rehiyon XI. Sa Digos City, Davao del Sur, may mga gurong di-major sa Filipino na naaatasang humawak ng asignaturang Filipino upang mapunan ang pangangailangan ng mga paaralan. Dahil dito, nahaharap sila sa mga hamon sa paglinang ng kasanayang pangwika, kontekstuwalisasyon ng mga aralin, at paggamit ng mga estratehiyang nakabatay sa kasalukuyang kurikulum.

Sa Davao City, ipinakita ng mga lokal na pananaliksik na ang mga gurong nagtuturo sa labas ng kanilang espesyalisasyon ay nangangailangan ng higit na pagsasanay sa nilalaman ng asignatura at sa paggamit ng mga makabagong pamamaraang pampagtuturo upang mapanatili ang kalidad ng edukasyon (Dela Cruz & Ramos, 2023).

Samantala, sa Tagum City, Davao del Norte, iniulat ng mga pag-aaral na ang kakulangan ng mga guro sa ilang asignatura ay nagiging dahilan upang maitalaga ang mga guro sa mga asignaturang hindi nila espesyalisasyon. Dahil dito, nakararanas sila ng kahirapan sa paghahanda ng aralin, pagbuo ng mga kagamitang pampagtuturo, at pagtataya ng pagkatuto ng mga mag-aaral (Santos et al., 2022).

Ang mga karanasang ito mula sa Digos City, Davao City, at Tagum City ay nagpapakita na ang suliranin ng pagtuturo sa labas ng espesyalisasyon ay umiiral din sa lokal na antas at nangangailangan ng agarang pagtugon.

Suliranin ng Pag-aaral

Sa kabila ng mga umiiral na pag-aaral tungkol sa *out-of-field teaching*, nananatiling limitado ang mga pananaliksik na partikular na sumusuri sa ugnayan ng karunungan sa pagtuturo at mga balakid sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino sa Sangay ng Davao del Sur. Hindi pa lubos na natutukoy kung paano nakaaapekto ang mga aspekto ng karunungan sa pagtuturo tulad ng mabungang samahang pampag-aaral, paglinang ng wika, kontekstuwalisasyon, mapanghamong aktibiti, at pagtuturong salitaan sa mga balakid na kanilang nararanasan sa pagtuturo.

Layunin ng Pag-aaral

Layunin ng pag-aaral na ito na matukoy ang antas ng karunungan sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino, ang lawak ng mga balakid na kanilang nararanasan sa pagtuturo, at ang makabuluhang ugnayan ng dalawang baryabol. Nilalayan din nitong malaman kung aling mga domeyn ng karunungan sa pagtuturo ang may makabuluhang impluwensiya sa mga balakid sa pagtuturo.

Kahalagahan ng Pag-aaral

Mahalaga ang pag-aaral na ito sapagkat makapagbibigay ito ng mahahalagang impormasyon sa Kagawaran ng Edukasyon, mga tagapamahala ng paaralan, at mga guro hinggil sa kalagayan

ng mga gurong di-major sa Filipino. Ang mga natuklasan ay maaaring magsilbing batayan sa pagbuo ng mga programang pangkaunlaran, pagsasanay, mentoring activities, at mga polisiya na magpapalakas sa kakayahan ng mga guro sa pagtuturo ng Filipino. Makikinabang din ang mga mag-aaral dahil ang pagpapabuti sa kahandaan at karunungan ng mga guro ay inaasahang magdudulot ng mas mataas na kalidad ng pagtuturo at pagkatuto.

Sintesis

Batay sa mga literaturang pandaigdigang, pambansa, at lokal, malinaw na ang suliranin ng pagtuturo ng mga asignaturang hindi naaayon sa espesyalisasyon ng mga guro ay isang patuloy na hamon sa edukasyon. Sa pandaigdigang antas, nakatuon ang mga pag-aaral sa kakulangan ng mga gurong may sapat na espesyalisasyon at epekto nito sa kalidad ng pagtuturo. Sa pambansang antas, binibigyang-diin ang mga hamon sa implementasyon ng kurikulum, paghahanda ng aralin, at pagtataya ng pagkatuto. Samantala, sa lokal na antas, higit na nakikita ang aktuwal na karanasan ng mga gurong di-major sa Filipino sa pagharap sa mga balakid sa pagtuturo.

Bagama't maraming pag-aaral na ang naisagawa hinggil sa *out-of-field teaching*, nananatiling may kakulangan sa mga pananaliksik na sumusuri sa partikular na ugnayan ng karunungan sa pagtuturo at mga balakid sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino sa Sangay ng Davao del Sur. Dahil dito, isinagawa ang pag-aaral na ito upang mapunan ang umiiral na puwang sa literatura at makapagbigay ng empirikal na batayan para sa mga programang magpapahusay sa pagtuturo ng Filipino sa antas sekundarya.

REVIEW OF RELATED LITERATURE

Karunungan sa Pagtuturo

Ang karunungan sa pagtuturo ay tumutukoy sa lawak ng kaalaman, kasanayan, at pedagogikal na kakayahan ng isang guro sa paghahatid ng aralin. Ayon sa Philippine Professional Standards for Teachers (PPST), mahalagang taglay ng mga guro ang sapat na content knowledge at pedagogical knowledge upang maging epektibo ang proseso ng pagtuturo at pagkatuto. Ang mastery ng nilalaman at ang kakayahang gamitin ang naaangkop na estratehiya ay mahalagang salik sa matagumpay na pagkatuto ng mga mag-aaral.

Ipinakita sa pag-aaral nina Doukakis et al. (2021) na ang content knowledge at pedagogical knowledge ay may mahalagang papel sa pagiging epektibo ng mga guro. Natuklasan nilang mas mataas ang kumpiyansa at kahandaan ng mga gurong may sapat na kaalaman sa nilalaman ng asignatura kaysa sa mga gurong kulang sa espesyalisadong pagsasanay.

Ayon naman kay Baradillo (2025), ang mga gurong nagtuturo ng Filipino bilang *out-of-field instructors* ay nakararanas ng mga hamon sa pagpili ng pedagogical approaches at assessment practices dahil sa kakulangan ng sapat na paghahanda sa asignatura. Ipinakita rin sa kanyang pag-aaral na ang mataas na antas ng pedagogical competence ay nakatutulong upang mabawasan ang mga suliranin ng ito.

Ipinakikita ng mga literatura na ang karunungan sa pagtuturo ay hindi lamang nakabatay sa kaalaman sa nilalaman kundi pati sa kakayahang magdisenyo ng mga gawain, magbigay ng angkop na pagtataya, at makipag-ugnayan sa mga mag-aaral. Para sa mga gurong di-major sa Filipino, higit na mahalaga ang pagkakaroon ng sapat na pedagogical content knowledge upang matugunan ang mga pangangailangan ng asignatura.

Mga Balakid sa Pagtuturo ng mga Di-Major sa Filipino

Ang mga gurong nagtuturo sa labas ng kanilang espesyalisasyon ay madalas makaranas ng iba't ibang balakid sa pagtuturo. Kabilang dito ang kakulangan sa kaalaman sa nilalaman ng asignatura, limitadong pedagogical preparation, kakulangan ng instructional materials, at mababang kumpiyansa sa sarili bilang guro. Ayon sa EDCOM 2 (2025), humigit-kumulang 62% ng mga guro sa mataas na paaralan sa Pilipinas ang nagtuturo ng mga asignaturang hindi naaayon sa kanilang college major. Ang ganitong sitwasyon ay nagdudulot ng mismatch sa pagitan ng pagsasanay ng guro at ng asignaturang kanyang itinuturo.

Sa pag-aaral nina Rodriguez (2025), natukoy na ang mga out-of-field teachers sa mga rural senior high school ay nakararanas ng kahirapan sa paghahanda ng aralin, pagbuo ng instructional materials, at pagsunod sa mga kahingian ng kurikulum. Gayunpaman, ipinakita rin na ang suporta ng administrasyon at mga kasamahang guro ay nakatutulong upang malampasan ang mga hamong ito.

Natuklasan din ni Gaso (2025) na ang mga gurong humahawak ng asignaturang hindi nila espesyalisasyon ay nakararanas ng mga suliranin sa classroom instruction, assessment, at curriculum implementation. Ang mga hamong ito ay nakaaapekto sa kanilang kahusayan at kumpiyansa sa pagtuturo.

Ayon kina Garcia et al. (2025), ang mga guro sa Filipino ay nakararanas ng mga kahirapan sa pagtuturo tulad ng kakulangan ng kagamitan, limitadong pagsasanay, at kahinaan ng mga mag-aaral sa kasanayang pangwika. Iminungkahi ng kanilang pag-aaral ang patuloy na pagsasanay at mentoring bilang mga paraan upang mapabuti ang pagtuturo ng Filipino.

Makikita sa mga pag-aaral na ang mga balakid sa pagtuturo ay higit na nararanasan ng mga gurong nagtuturo sa labas ng kanilang espesyalisasyon. Ang kakulangan sa content knowledge at pedagogical preparation ay nagiging sanhi ng kahirapan sa paghahanda ng aralin, paggamit ng mga estratehiya, at pagtataya ng pagkatuto ng mga mag-aaral.

Out-of-Field Teaching at mga Gurong Di-Major

Ang *out-of-field teaching* ay tumutukoy sa sitwasyon kung saan ang isang guro ay nagtuturo ng asignaturang hindi naaayon sa kanyang akademikong espesyalisasyon. Ayon kina Baras (2024), ang mga out-of-field teachers ay nakararanas ng stress, mababang kumpiyansa, at karagdagan oras sa paghahanda ng mga aralin dahil sa kakulangan ng sapat na kaalaman sa asignaturang kanilang itinuturo.

Sa pag-aaral nina Flang (2025), na nakatuon sa mga gurong nagtuturo ng Filipino bilang out-of-field teachers, natuklasan na ang mga kalahok ay may sapat na dedikasyon ngunit nangangailangan ng higit na pagsasanay sa nilalaman ng asignatura at pedagogical strategies. Inirekomenda ng pag-aaral ang pagbuo ng mga training program upang mapaunlad ang kanilang kakayahang.

Ipinakita rin nina Beley (2025) na ang out-of-field teaching ay may impluwensiya sa self-efficacy ng mga guro. Ang mababang self-efficacy ay maaaring magdulot ng mababang kasiyahan sa trabaho at limitadong pagganap sa pagtuturo.

Ang mga natuklasan sa mga pag-aaral na ito ay nagpapakita na ang pagiging di-major sa asignaturang itinuturo ay maaaring magdulot ng iba't ibang hamon. Gayunpaman, ipinakikita rin ng mga literatura na ang mga hamong ito ay maaaring mabawasan sa pamamagitan ng patuloy na pagsasanay, mentoring, at suporta mula sa administrasyon.

Sintesis ng mga Literatura

Batay sa mga kaugnay na literatura, lumilitaw na ang karunungan sa pagtuturo ay isang mahalagang salik sa pagiging epektibo ng mga guro. Ang sapat na content knowledge, pedagogical knowledge, at pedagogical content knowledge ay nakatutulong upang mapabuti ang kalidad ng pagtuturo at pagkatuto. Sa kabilang banda, ang mga balakid sa pagtuturo ay karaniwang nararanasan ng mga gurong nagtuturo sa labas ng kanilang espesyalisasyon, partikular sa aspeto ng paghahanda ng aralin, pagpili ng estratehiya, at pagtataya ng pagkatuto.

Bagama't maraming pag-aaral na ang naisagawa hinggil sa out-of-field teaching, karamihan sa mga ito ay nakatuon sa pangkalahatang karanasan ng mga guro at sa epekto nito sa kanilang pagganap. Nanatiling limitado ang mga pag-aaral na sumusuri sa partikular na ugnayan ng karunungan sa pagtuturo at mga balakid sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino. Dahil dito, mahalaga ang kasalukuyang pag-aaral upang mapunan ang puwang na ito sa literatura at makapagbigay ng empirikal na ebidensiya para sa pagbuo ng mga programang magpapahusay sa kakayahang ng mga gurong di-major sa Filipino.

KABANATA 2 METODOLOHIYA

Inilalahad sa kabanatang ito ang mga pamamaraan at hakbang na isinagawa ng mananaliksik upang maisakatuparan ang pag-aaral hinggil sa karunungan at mga balakid sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino. Saklaw nito ang disenyo ng pananaliksik, mga kalahok ng pag-aaral, instrumentong ginamit, proseso ng pangangalap ng datos, at mga estadistikal na pamamaraang ginamit sa pagsusuri ng mga nakalap na impormasyon. Ang pagpili sa mga metodolohiyang ito ay isinagawa upang matiyak ang pagiging sistematiko, obhetibo, balido, at mapagkakatiwalaan ng mga resulta ng pag-aaral.

Ayon kina John W. Creswell at J. David Creswell (2023), ang metodolohiya ay nagsisilbing pundasyon ng pananaliksik sapagkat ito ang nagbibigay-direksiyon sa pangangalap, pagsusuri, at interpretasyon ng datos. Binigyang-diin nila na ang

pagpili ng angkop na disenyo ng pananaliksik ay mahalaga upang matiyak na ang mga pamamaraan ay nakaangkla sa mga layunin at suliraning nais sagutin ng pag-aaral.

Sa larangan ng edukasyon, mahalaga ang paggamit ng mga siyentipikong pamamaraan upang matukoy ang mga salik na nakaaapekto sa pagtuturo at pagkatuto. Ayon kina Saunders, Lewis, at Thornhill (2023), ang maayos na metodolohiya ay nakatutulong upang mabawasan ang pagkiling o bias sa pananaliksik at mapataas ang kredibilidad ng mga natuklasan. Ang malinaw na pagbuo ng disenyo, pagpili ng kalahok, at paggamit ng angkop na instrumento ay nagbibigay ng matibay na pundasyon para sa interpretasyon ng mga resulta.

Binigyang-diin nina Fraenkel, Wallen, at Hyun (2023) na ang mga pag-aaral sa edukasyon ay nangangailangan ng sistematikong proseso upang maging mapagkakatiwalaan ang mga konklusyon. Ipinaliwanag nila na ang deskriptibong pananaliksik ay ginagamit upang mailarawan ang kasalukuyang kalagayan ng isang baryabol, samantalang ang korelesyong pananaliksik ay ginagamit upang matukoy kung may umiiral na relasyon sa pagitan ng dalawa o higit pang baryabol.

Ayon naman sa mga pag-aaral sa quantitative descriptive at correlational research, ang deskriptibong disenyo ay sumasagot sa tanong na “Ano ang kalagayan ng baryabol?” habang ang korelesyong disenyo ay sumasagot sa tanong na “Paano nagkakaugnay ang mga baryabol?” (Quantitative Descriptive and Correlational Research, 2023). Dahil dito, ang deskriptibong-korelesyong disenyo ay itinuturing na angkop sa mga pag-aaral na naglalayong tukuyin ang antas ng isang penomena at ang relasyon nito sa iba pang baryabol.

Ipinahayag din ni Bhandari (2023) na ang correlational research design ay isang uri ng non-experimental quantitative research na ginagamit upang siyasatin ang relasyon ng mga baryabol nang hindi minamanipula ang mga ito. Ang ganitong disenyo ay mahalaga sa mga pananaliksik kung saan hindi maaaring kontrolin o baguhin ng mananaliksik ang natural na kalagayan ng mga kalahok.

Ayon kina Hair et al. (2022), ang paggamit ng estadistikal na pamamaraan tulad ng weighted mean, Pearson Product-Moment Correlation Coefficient, at Multiple Regression Analysis ay mahalaga upang masukat ang antas, relasyon, at impluwensiya ng mga baryabol. Sa pamamagitan ng mga paraang ito, nagiging mas malinaw at empirikal ang pagsusuri sa mga nakalap na datos.

Binigyang-diin din nina Johnson, Onwuegbuzie, at Turner (2021) na ang quantitative research ay nagbibigay ng obhetibong pagsusuri gamit ang numerikal na datos at estadistikal na interpretasyon. Dahil dito, mas madaling matukoy ang mga pattern, relasyon, at impluwensiya ng mga baryabol na sinusuri sa pag-aaral.

Sa pag-aaral ni Kaya (2021), ipinaliwanag na ang correlational research ay ginagamit upang maunawaan ang mahahalagang asal, karanasan, at kalagayan ng tao sa pamamagitan ng pagsusuri sa relasyon ng mga baryabol. Ang ganitong disenyo ay nakatutulong upang makapagbigay ng batayan sa paggawa ng mga rekomendasyon at pagpapasya sa larangan ng edukasyon.

Ayon naman kina Creswell at Creswell (2022), ang quantitative research ay mahalaga sa pagsusuri ng mga suliraning pang-edukasyon dahil nagbibigay ito ng konkretong ebidensiya sa pamamagitan ng estadistikal na pagsusuri. Ang mga datos na nalilikom sa pamamagitan ng mga talatanungan ay maaaring masukat, maihambing, at maanalisa upang makabuo ng mga obhetibong konklusyon.

Ipinakita rin sa mga kamakailang pag-aaral na ang wastong pagpili ng metodolohiya ay mahalaga upang matiyak ang integridad ng pananaliksik. Ayon kay Ghazinoory (2025), ang pagkakahanay ng disenyo ng pananaliksik, pamamaraan ng pangangalap ng datos, at estadistikal na pagsusuri ay nakatutulong upang maging mas matibay at kapani-paniwala ang mga resulta ng pag-aaral. Ang malinaw na metodolohikal na balangkas ay nagbibigay-daan sa mas mataas na antas ng pagiging balido at maaasahan ng mga natuklasan.

Kaugnay nito, pinili ng mananaliksik ang deskriptibong-korelesyong disenyo ng pananaliksik upang matukoy ang antas ng karunungan sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino, ang lawak ng mga balakid na kanilang nararanasan sa pagtuturo, at ang makabuluhang ugnayan ng dalawang baryabol. Ang napiling disenyo ay itinuturing na naaangkop sapagkat nagbibigay ito ng malinaw, sistematiko, at obhetibong pagsusuri sa kasalukuyang kalagayan ng mga kalahok at sa relasyon ng mga baryabol na sinusuri sa pag-aaral.

Disenyo ng Pananaliksik

Ginamit sa pag-aaral na ito ang deskriptibong-korelesyong disenyo ng pananaliksik upang matukoy ang antas ng karunungan sa pagtuturo at mga balakid sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino, gayundin ang makabuluhang ugnayan ng dalawang baryabol. Ang disenyong ito ay angkop sapagkat nilalayon nitong ilarawan ang kasalukuyang kalagayan ng mga baryabol at suriin kung may umiiral na relasyon sa pagitan ng mga ito nang hindi minamanipula ng mananaliksik ang alinman sa mga baryabol na pinag-aaralan.

Ayon kina Creswell at Creswell (2023), ang deskriptibong pananaliksik ay ginagamit upang sistematikong mailarawan ang mga umiiral na kondisyon, katangian, at kalagayan ng isang pangkat, samantalang ang korelesyong pananaliksik ay nakatuon sa pagtukoy ng direksiyon at lakas ng ugnayan ng dalawa o higit pang baryabol. Ang ganitong disenyo ay nagbibigay-daan upang masuri ang mga umiiral na penomena sa kanilang natural na kalagayan nang walang anumang manipulasyon mula sa mananaliksik.

Binigyang-diin nina Fraenkel, Wallen, at Hyun (2022) na ang korelesyong disenyo ay isa sa mga pinakamadalas gamitin sa mga pag-aaral sa edukasyon dahil nakatutulong ito sa pagtukoy kung may makabuluhang relasyon sa pagitan ng mga baryabol. Sa pamamagitan ng disenyong ito, maaaring matukoy kung ang pagtaas o pagbaba ng isang baryabol ay may kaugnayan sa pagtaas o pagbaba ng isa pang baryabol.

Ayon naman kina Hair et al. (2022), ang deskriptibong-korelesyong disenyo ay nagbibigay ng empirikal na batayan sa pagsusuri ng mga datos sa pamamagitan ng paggamit ng mga

estadistikal na pamamaraan tulad ng weighted mean, Pearson Product-Moment Correlation Coefficient, at Multiple Regression Analysis. Ang mga pamamaraang ito ay nakatutulong upang masukat ang antas ng mga baryabol at matukoy ang kanilang ugnayan at impluwensiya sa isa't isa.

Ipinaliwanag ni Bhandari (2023) na ang correlational research ay isang uri ng non-experimental quantitative research na ginagamit upang siyasatin ang relasyon ng mga baryabol nang hindi ito kinokontrol o binabago ng mananaliksik. Angkop ito sa mga pag-aaral na naglalayong maunawaan ang mga umiiral na sitwasyon at tukuyin ang mga salik na maaaring may kaugnayan sa isang partikular na penomena.

Sa pag-aaral na ito, ginamit ang deskriptibong pamamaraan upang matukoy ang antas ng karunungan sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino sa mga domeyn ng **mabungang samahang pampag-aaral, paglinang ng wika, kontekstuwalisasyon, mapanghamong aktibiti, at pagtuturong salitaan**. Ginamit naman ang korelesyong pamamaraan upang malaman kung may makabuluhang ugnayan ang mga domeyn na ito sa mga balakid sa pagtuturo na nararanasan ng mga kalahok.

Bukod dito, ginamit ang Multiple Regression Analysis upang matukoy kung alin sa mga domeyn ng karunungan sa pagtuturo ang may makabuluhang impluwensiya sa mga balakid sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino. Ang pagsusuring ito ay mahalaga upang malaman kung aling mga aspeto ng karunungan sa pagtuturo ang maaaring maging batayan sa pagbuo ng mga programang pangkaunlaran para sa mga guro. Pinili ng mananaliksik ang deskriptibong-korelesyong disenyo sapagkat ito ang pinakaangkop na pamamaraan upang masagot ang mga suliranin ng pag-aaral. Sa pamamagitan nito, naging posible ang sistematiko at obhetibong pagsusuri sa antas ng karunungan sa pagtuturo, lawak ng mga balakid sa pagtuturo, at ang makabuluhang relasyon at impluwensiya ng mga baryabol na ito sa isa't isa.

Mga Etikal na Konsiderasyon

Mahigpit na isinasalang-alang sa pag-aaral na ito ang mga prinsipyong etikal upang maprotektahan ang karapatan, dignidad, kaligtasan, at kapakanan ng mga kalahok. Ang buong proseso ng pananaliksik ay isinagawa alinsunod sa mga pamantayang itinakda ng Philippine Health Research Ethics Board (PHREB, 2022), Data Privacy Act of 2012 (Republic Act No. 10173), at mga umiiral na polisiya ng Kagawaran ng Edukasyon hinggil sa pagsasagawa ng pananaliksik sa mga paaralan.

Social Value

Ang pag-aaral na ito ay may mahalagang ambag sa larangan ng edukasyon sapagkat nilalayon nitong makapagbigay ng impormasyon hinggil sa karunungan sa pagtuturo at mga balakid na kinakaharap ng mga gurong di-major sa Filipino. Ang mga natuklasan ay maaaring magsilbing batayan sa pagbuo ng mga programang pangkaunlaran, pagsasanay, at mga polisiya

upang mapabuti ang kalidad ng pagtuturo sa asignaturang Filipino.

Informed Consent

Bago ang pangangalap ng datos, ang bawat kalahok ay binigyan ng liham-pahintulot at Informed Consent Form na naglalaman ng layunin ng pag-aaral, mga pamamaraan ng pangangalap ng datos, haba ng oras ng pakikilahok, at mga karapatan ng kalahok. Malinaw na ipinaliwanag na ang kanilang paglahok ay boluntaryo at maaari silang umatras anumang oras nang walang anumang kaparusahan o negatibong epekto.

Privacy at Confidentiality

Pinangalagaan ng mananaliksik ang pagiging pribado at pagiging kumpidensiyal ng lahat ng impormasyon na ibinigay ng mga kalahok. Hindi ginamit sa anumang bahagi ng pananaliksik ang kanilang tunay na pangalan. Sa halip, gumamit ng mga code o numerikal na pagkakakilanlan upang maprotektahan ang kanilang identidad. Ang lahat ng nakalap na datos ay ligtas na itinago sa password-protected na electronic files at gagamitin lamang para sa layunin ng pag-aaral.

Risks, Benefits, and Safety

Ang pag-aaral na ito ay itinuturing na may minimal na panganib sapagkat ang mga kalahok ay sasagot lamang sa mga tanong na may kaugnayan sa kanilang karanasan at pananaw bilang mga gurong di-major sa Filipino. Walang inaasahang pisikal, emosyonal, o sikolohikal na pinsala mula sa kanilang paglahok. Samantala, ang kanilang mga tugon ay makatutulong sa pagbuo ng mga programang magpapahusay sa kanilang propesyonal na kakayahan.

Justice

Sinunod sa pag-aaral ang prinsipyo ng katarungan sa pamamagitan ng patas na pagpili ng mga kalahok batay sa itinakdang pamantayan ng pananaliksik. Ang lahat ng gurong di-major sa Filipino na kabilang sa target na populasyon ay binigyan ng pantay na pagkakataong makilahok sa pag-aaral nang walang anumang diskriminasyon batay sa kasarian, edad, relihiyon, o katayuang propesyonal.

Transparency

Pinanatili ng mananaliksik ang katapatan at pagiging bukas sa buong proseso ng pananaliksik. Ang lahat ng datos ay tinipon, sinuri, at iniulat nang walang pagmamanipla. Ang mga resulta at interpretasyon ay nakabatay lamang sa aktuwal na datos na nakalap mula sa mga kalahok upang mapanatili ang kredibilidad at integridad ng pag-aaral.

Mga Kalahok ng Pag-aaral

Ang mga kalahok sa pag-aaral na ito ay binubuo ng mga gurong di-major sa Filipino na nagtuturo ng asignaturang Filipino sa mga pampublikong sekundaryang paaralan sa Sangay ng Davao del Sur sa Taong Panuruan 2025–2026. Sila ang piniling kalahok sapagkat sila ang direktang nakararanas ng mga

sitwasyong may kaugnayan sa karunungan sa pagtuturo at mga balakid sa pagtuturo ng asignaturang Filipino sa kabila ng hindi ito ang kanilang pangunahing espesyalisasyon. Ginamit sa pag-aaral ang Total Enumeration Sampling Technique, kung saan ang buong populasyon ng mga gurong di-major sa Filipino na nagtuturo ng nasabing asignatura sa Sangay ng Davao del Sur ay isinama bilang mga kalahok ng pananaliksik. Ayon kina Creswell at Creswell (2023), ang total enumeration ay angkop gamitin kapag ang target na populasyon ay limitado at nais ng mananaliksik na makuha ang pananaw ng lahat ng miyembro ng populasyon upang maging mas komprehensibo at mapagkakatiwalaan ang mga resulta.

Upang maging kwalipikado sa pag-aaral, ang mga kalahok ay kinakailangang kasalukuyang nagtuturo ng asignaturang Filipino sa antas sekundarya, hindi nagtapos ng kursong may espesyalisasyon sa Filipino, may hindi bababa sa isang (1) taong karanasan sa pagtuturo ng asignaturang Filipino, at kusang-loob na pumayag na makilahok sa pag-aaral. Ang kabuuang bilang ng mga kalahok ay **gurong di-major sa Filipino**, na binubuo ng guro mula sa Junior High School at guro mula sa Senior High School. Dahil ginamit ang total enumeration, ang buong populasyon ng mga gurong tumutugon sa itinakdang pamantayan ay isinama sa pananaliksik upang matiyak na ang mga nakalap na datos ay tunay na kumakatawan sa kalagayan ng mga gurong di-major sa Filipino sa Sangay ng Davao del Sur. Inaasahan na ang kanilang mga tugon ay makapagbibigay ng mahalagang impormasyon tungkol sa antas ng kanilang karunungan sa pagtuturo at sa mga balakid na kanilang kinakaharap sa pagtuturo ng asignaturang Filipino.

Instrumento ng Pananaliksik

Ginamit sa pag-aaral na ito ang isang isinagawang talatanungan (survey questionnaire) bilang pangunahing instrumento sa pangangalap ng datos. Ang talatanungan ay binubuo ng dalawang pangunahing bahagi na tumutugon sa mga baryabol ng pag-aaral: karunungan sa pagtuturo at mga balakid sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino. Ang paggamit ng talatanungan ay angkop sa isang deskriptibong-korelesyong pag-aaral sapagkat nagbibigay ito ng sistematiko at obhetibong paraan upang makalikom ng impormasyon mula sa malaking bilang ng mga kalahok sa loob ng maikling panahon (Creswell & Creswell, 2023).

Ang unang bahagi ng instrumento ay tumutukoy sa karunungan sa pagtuturo, na binubuo ng mga pahayag na sumusukat sa antas ng kaalaman at kakayahan ng mga gurong di-major sa Filipino sa mga domeyn ng mabungang samahang pampag-aaral, paglinang ng wika, kontekstuwalisasyon, mapanghamong aktibiti, at pagtuturong salitaan. Ang mga pahayag ay inangkop mula sa mga prinsipyo ng Philippine Professional Standards for Teachers (PPST) at mga kaugnay na literatura hinggil sa epektibong pagtuturo ng wika at pedagogical competence.

Ang ikalawang bahagi ng instrumento ay tumutukoy sa mga balakid sa pagtuturo, na naglalaman ng mga pahayag tungkol

sa mga hamon at suliraning nararanasan ng mga gurong di-major sa Filipino sa kanilang pagtuturo. Kabilang dito ang mga aspekto ng nilalaman ng asignatura, paghahanda ng aralin, paggamit ng estratehiya sa pagtuturo, pagbuo ng kagamitang pampagtuturo, pagtataya ng pagkatuto, at iba pang hamong may kaugnayan sa pagtuturo ng Filipino bilang asignaturang hindi nila espesyalisasyon.

Bago isinagawa ang aktuwal na pangangalap ng datos, ang talatanungan ay isinailalim sa content validation ng mga eksperto sa larangan ng Filipino, pananaliksik, at edukasyon upang matiyak ang pagiging angkop, malinaw, at kaugnay ng bawat aytem sa mga layunin ng pag-aaral. Ang mga mungkahi at rekomendasyon ng mga validator ay isinama sa rebisyon ng instrumento upang higit na mapataas ang balididad nito.

Isinagawa rin ang pilot testing sa mga gurong may katulad na katangian ng target na mga kalahok ngunit hindi kabilang sa aktuwal na respondente ng pag-aaral. Layunin nito na masukat ang pagiging malinaw ng mga pahayag at matukoy ang antas ng pagiging maaasahan ng instrumento. Ang reliability ng talatanungan ay sinuri gamit ang Cronbach's Alpha, kung saan ang coefficient na 0.70 o mas mataas ay itinuring na katanggap-tanggap batay kina Taber (2021) at Hair et al. (2022).

Ginamit sa pagmamarka ng mga tugon ang limang puntos na Likert Scale upang masukat ang antas ng pagsang-ayon ng mga kalahok sa bawat pahayag. Ang mga nakuhang tugon ay ginamit bilang batayan sa pagsusuri ng antas ng karunungan sa pagtuturo at lawak ng mga balakid sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino sa Sangay ng Davao del Sur.

Mga Teoryang Pinagbabatayan ng Pag-aaral

Ang pag-aaral na ito ay nakaangkla sa tatlong teoryang nagbibigay ng matibay na batayan sa pag-unawa sa ugnayan ng karunungan sa pagtuturo at mga balakid sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino. Ang mga teoryang ito ay ang Pedagogical Content Knowledge Theory, Social Cognitive Theory, at Self-Efficacy Theory.

Pedagogical Content Knowledge (PCK) Theory

Ang pangunahing teoryang pinagbatayan ng pag-aaral ay ang Pedagogical Content Knowledge (PCK) Theory na binuo ni Shulman (1986) at higit pang pinaunlad sa mga makabagong pag-aaral nina Mishra at Koehler (2020). Ayon sa teoryang ito, ang epektibong pagtuturo ay hindi lamang nakasalalay sa kaalaman ng guro sa nilalaman ng asignatura kundi pati na rin sa kanyang kakayahang maipaliwanag, maikontekstwalisado, at maituro ang mga konsepto sa paraang mauunawaan ng mga mag-aaral. Binibigyang-diin ng PCK na mahalaga ang pagsasanib ng content knowledge at pedagogical knowledge upang maging matagumpay ang proseso ng pagtuturo at pagkatuto.

Sa konteksto ng kasalukuyang pag-aaral, mahalaga ang teoryang ito sapagkat sinusuri nito ang karunungan sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino sa mga aspekto ng mabungang samahang pampag-aaral, paglinang ng wika, kontekstuwalisasyon, mapanghamong aktibiti, at pagtuturong salitaan. Ipinapalagay ng teoryang ito na ang kakulangan sa

pedagogical content knowledge ay maaaring magdulot ng iba't ibang balakid sa pagtuturo, lalo na sa mga gurong nagtuturo ng asignaturang hindi nila espesyalisasyon.

Social Cognitive Theory

Ang ikalawang teoryang sumusuporta sa pag-aaral ay ang Social Cognitive Theory ni Bandura (1986), na patuloy na ginagamit at pinagtutibay sa mga makabagong pananaliksik sa edukasyon (Schunk & DiBenedetto, 2020). Ayon sa teoryang ito, ang pagkatuto at pagganap ng isang tao ay bunga ng interaksyon ng personal na salik, pag-uugali, at kapaligiran. Naniniwala si Bandura na ang kakayahan ng isang indibidwal ay nahuhubog sa pamamagitan ng kanyang mga karanasan, obserbasyon, at pakikipag-ugnayan sa kanyang kapaligiran.

Sa pag-aaral na ito, ipinapaliwanag ng Social Cognitive Theory na ang mga karanasan ng mga gurong di-major sa Filipino, kabilang ang kanilang pagsasanay, suporta mula sa administrasyon, at mga hamong kinakaharap sa pagtuturo, ay may impluwensiya sa kanilang kakayahan at pagganap bilang mga guro. Ipinakikita rin ng teoryang ito na ang mga balakid sa pagtuturo ay maaaring mabawasan sa pamamagitan ng positibong kapaligiran, patuloy na pagsasanay, at suporta mula sa mga kasamahan at tagapangasiwa.

Self-Efficacy Theory

Ang ikatlong teoryang ginamit sa pag-aaral ay ang Self-Efficacy Theory, na bahagi rin ng Social Cognitive Theory ni Bandura (1997) at patuloy na pinagtutibay sa mga kontemporaryong pag-aaral nina Tschannen-Moran at Hoy (2022). Ang self-efficacy ay tumutukoy sa paniniwala ng isang tao sa kanyang kakayahang matagumpay na maisagawa ang mga gawain at malampasan ang mga hamong kanyang kinakaharap.

Sa larangan ng edukasyon, ipinakikita ng teoryang ito na ang mga gurong may mataas na antas ng self-efficacy ay mas may kumpiyansa sa paghahanda ng aralin, paggamit ng mga estratehiya sa pagtuturo, at pagharap sa mga suliraning pangklase. Kaugnay nito, ang mga gurong di-major sa Filipino na may mataas na paniniwala sa kanilang kakayahan ay mas nagagawang malampasan ang mga balakid sa pagtuturo sa kabila ng kakulangan ng espesyalisasyon sa asignatura. Samantala, ang mababang antas ng self-efficacy ay maaaring magdulot ng pag-aalinlangan, mababang kumpiyansa, at kahirapan sa pagtuturo.

Sa kabuuan, ang Pedagogical Content Knowledge Theory, Social Cognitive Theory, at Self-Efficacy Theory ay nagsisilbing teoretikal na pundasyon ng pag-aaral. Sama-sama nilang ipinapaliwanag kung paano nakaaapekto ang karunungan sa pagtuturo, personal na kakayahan, at mga salik sa kapaligiran sa pagharap ng mga gurong di-major sa Filipino sa mga balakid na kanilang nararanasan sa pagtuturo.

Pamamaraan sa Pangangalap ng Datos

Ang pangangalap ng datos para sa pag-aaral na ito ay isinagawa sa pamamagitan ng isang sistematiko at etikal na proseso upang matiyak ang pagiging balido at mapagkakatiwalaan ng mga impormasyong makakalap. Bago ang

aktuwal na pangangalap ng datos, humingi muna ang mananaliksik ng pahintulot mula sa kinauukulang mga opisyal upang maisagawa ang pag-aaral sa mga pampublikong sekundaryang paaralan sa Sangay ng Davao del Sur. Isinumite ang liham ng kahilingan sa Schools Division Superintendent (SDS), gayundin sa mga punong-guro ng mga paaralang kabilang sa pag-aaral. Matapos makuha ang mga kinakailangang pahintulot, isinagawa ang koordinasyon sa mga paaralan upang maayos na maiskedyul ang distribusyon at pagsasagot ng talatanungan.

Bago ipamahagi ang instrumento, ipinaliwanag ng mananaliksik sa mga kalahok ang layunin ng pag-aaral, ang kahalagahan ng kanilang pakikilahok, at ang kanilang mga karapatan bilang mga respondente. Ipinamahagi rin ang Informed Consent Form upang matiyak na ang kanilang pakikilahok ay kusang-loob at may sapat na kaalaman tungkol sa pananaliksik.

Matapos makuha ang pahintulot ng mga kalahok, ipinamahagi ang mga talatanungan sa mga gurong di-major sa Filipino na kabilang sa target na populasyon. Binigyan sila ng sapat na panahon upang mabasa at masagutan nang maayos ang lahat ng pahayag sa talatanungan. Sa panahon ng pagsasagot, naroon ang mananaliksik upang magbigay-linaw sa anumang katanungan kaugnay ng instrumento nang hindi naaapektuhan ang kanilang mga sagot.

Pagkatapos masagutan ang mga talatanungan, agad itong kinolekta, sinuri, at inayos upang matiyak na kumpleto ang mga datos. Ang mga nakalap na impormasyon ay isinailalim sa coding, tallying, at encoding gamit ang angkop na estadistikal na software para sa pagsusuri ng datos. Ang lahat ng datos ay pinanatiling kumpidensiyal at ginamit lamang para sa layunin ng pag-aaral.

Mga Hakbang sa Pangangalap ng Datos

Upang masagot ang mga suliranin ng pag-aaral, ginamit ang iba't ibang estadistikal na pamamaraan na naaayon sa kalikasan ng mga baryabol at layunin ng pananaliksik. Ang mga nakalap na datos ay isinailalim sa pagsusuri gamit ang Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) o iba pang katumbas na estadistikal na software.

Mga Estadistikal na Kagamitang Ginamit Weighted Mean

Ginamit ang Weighted Mean upang matukoy ang antas ng karunungan sa pagtuturo at lawak ng mga balakid sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino. Ito ay ginamit upang mailarawan ang pangkalahatang pananaw ng mga kalahok sa bawat domeyn ng pag-aaral.

Standard Deviation

Ginamit ang Standard Deviation upang masukat ang pagkakaiba-iba o pagkakapareho ng mga tugon ng mga kalahok. Nakatulong ito upang malaman kung gaano kalapit o kalayo ang mga sagot ng mga respondente sa pangkalahatang mean.

Pearson Product-Moment Correlation Coefficient (Pearson r)

Ginamit ang Pearson r upang matukoy kung may makabuluhang ugnayan sa pagitan ng karunungan sa pagtuturo at mga balakid sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino. Ginamit ang antas na 0.05 bilang batayan sa pagtanggap o pagtanggap sa haypotesis ng pag-aaral.

Multiple Regression Analysis

Ginamit ang Multiple Regression Analysis upang matukoy kung alin sa mga domeyn ng karunungan sa pagtuturo ang may makabuluhang impluwensiya sa mga balakid sa pagtuturo. Sa pamamagitan nito, natukoy kung aling mga baryabol ang pinakamalakas na tagapagpaliwanag sa pagbabago ng dependent variable.

Mga Hakbang sa Pagsusuri ng Datos

Matapos makolekta ang mga nasagutang talatanungan, isinagawa ang masusing pagbeberipika upang matiyak ang pagiging kumpleto at wasto ng mga datos. Ang mga nakalap na impormasyon ay isinailalim sa proseso ng pagko-code at pag-encode gamit ang angkop na estadistikal na software para sa pagsusuri. Upang masagot ang mga deskriptibong suliranin ng pag-aaral, ginamit ang Weighted Mean at Standard Deviation upang matukoy ang antas ng karunungan sa pagtuturo at lawak ng mga balakid sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino. Samantala, ginamit ang Pearson Product-Moment Correlation Coefficient (Pearson r) upang matukoy kung may umiiral na makabuluhang ugnayan sa pagitan ng karunungan sa pagtuturo at mga balakid sa pagtuturo. Upang malaman naman kung alin sa mga domeyn ng karunungan sa pagtuturo ang may makabuluhang impluwensiya sa mga balakid sa pagtuturo, isinagawa ang Multiple Regression Analysis. Matapos ang lahat ng estadistikal na pagsusuri, binigyang-kahulugan at ininterpret ang mga resulta batay sa mga layunin at suliranin ng pag-aaral. Sa huling bahagi, bumuo ang mananaliksik ng mga konklusyon at rekomendasyon na nakabatay sa mga natuklasan upang makapagbigay ng mga mungkahing maaaring makatulong sa pagpapabuti ng pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino.

KABANATA 3 RESULTA

Inilahad sa kabanatang ito ang mga resulta at talakayan ng pag-aaral hinggil sa karunungan at mga balakid sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino sa Sangay ng Davao del Sur. Ang presentasyon ng mga datos ay nakaayos sa pagkakasunod-sunod ng mga suliranin ng inilalahad sa pag-aaral upang malinaw na maipakita ang mga natuklasan kaugnay ng mga baryabol na sinusuri. Ang mga resulta ay inilalahad sa pamamagitan ng mga estadistikal na kagamitang tulad ng Weighted Mean, Standard Deviation, Pearson Product-Moment Correlation Coefficient (Pearson r), at Multiple Regression Analysis upang matukoy ang antas ng mga baryabol, ang kanilang ugnayan, at ang impluwensiya ng mga ito sa isa't isa.

Ayon kina George (2022), ang resulta ng pananaliksik ay dapat na maipakita nang malinaw, organisado, at obhetibo upang

madaling maunawaan ng mga mambabasa ang mga natuklasan ng pag-aaral. Binibigyang-diin din na ang resulta ng isang quantitative na pag-aaral ay dapat nakatuon sa aktuwal na datos at estadistikal na pagsusuri nang hindi agad nagbibigay ng malalim na interpretasyon sapagkat ang pangunahing layunin nito ay maipakita ang mga ebidensiyang nakalap mula sa mga kalahok.

Binigyang-diin din nina Ammon (2022) na ang resulta ng pananaliksik ay dapat maglaman lamang ng mga factual na impormasyon at obserbasyong direktang nakabatay sa mga nakalap na datos. Mahalaga na ang presentasyon ng mga natuklasan ay nakaangkla sa mga suliranin ng pag-aaral at hindi nahahalaan ng personal na interpretasyon upang mapanatili ang pagiging obhetibo ng pananaliksik.

Ayon naman kina Upsher et al. (2025), ang malinaw at sistematikong pag-uulat ng mga resulta ay mahalaga upang mapataas ang kredibilidad, pagiging mapagkakatiwalaan, at posibilidad ng replikasyon ng pananaliksik. Ang maayos na presentasyon ng mga natuklasan ay nagbibigay-daan upang masuri at mapakinabangan ng iba pang mga mananaliksik ang mga resulta sa hinaharap.

Dagdag pa rito, ipinahayag nina Heckman et al. (2021) na ang maayos na pag-uulat ng mga resulta ay mahalaga sa pagpapatibay ng empirikal na ebidensiya sa larangan ng edukasyon. Ang wastong presentasyon ng mga datos, kalahok, disenyo, at estadistikal na pagsusuri ay nakatutulong upang maging mas matatag ang pundasyon ng mga pag-aaral sa edukasyon.

Sa quantitative na pananaliksik, mahalagang maipakita ang mga resulta sa paraang sistematiko at nakaayos sa mga suliranin at haypotesis ng pag-aaral. Ayon kina Altares-López et al. (2024), ang paggamit ng estadistikal na pagsusuri ay nagbibigay ng mas malinaw at obhetibong pag-unawa sa mga pattern, relasyon, at pagkakaiba ng mga baryabol na sinusuri.

Binigyang-diin din ng mga kamakailang pag-aaral sa edukasyon na ang deskriptibong-korelesyong pananaliksik ay epektibong pamamaraan upang masukat ang antas ng mga baryabol at matukoy ang makabuluhang relasyon ng mga ito. Sa pag-aaral sa mga mag-aaral ng BCFI sa Molave, Zamboanga del Sur, ipinakita na ang paggamit ng Weighted Mean, Pearson r, at iba pang estadistikal na pamamaraan ay nakatutulong upang malinaw na maipakita ang mga salik na may kaugnayan sa pagganap ng mga kalahok.

Ang kabanatang ito ay nakatuon sa paglalahad ng mga natuklasan ng pag-aaral kaugnay ng sumusunod na mga suliranin: (1) antas ng karunungan sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino; (2) lawak ng mga balakid sa pagtuturo; (3) makabuluhang ugnayan ng karunungan sa pagtuturo at mga balakid sa pagtuturo; at (4) impluwensiya ng mga domeyn ng karunungan sa pagtuturo sa mga balakid sa pagtuturo.

Ang mga datos ay inilalahad sa pamamagitan ng mga talahanayan at estadistikal na resulta upang maipakita nang malinaw ang mga natuklasan ng pag-aaral. Ang presentasyon ng mga resulta ay nakabatay lamang sa mga nakalap na datos at estadistikal na pagsusuri upang mapanatili ang pagiging obhetibo at integridad ng pananaliksik. Ayon kina George (2022) at

Ammon (2022), ang resulta ng pananaliksik ay dapat nakatuon sa mga aktuwal na natuklasan at hindi sa interpretasyon ng kahulugan ng mga ito, sapagkat ang mas malalim na pagsusuri ay kabilang sa talakayan ng mga resulta.

Sa kabuuan, ang kabanatang ito ay nagsisilbing presentasyon ng mga ebidensiyang estadistikal na sumasagot sa mga suliranin ng pag-aaral at nagbibigay ng malinaw na larawan ng kalagayan ng karunungan sa pagtuturo at mga balakid sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino sa Sangay ng Davao del Sur.

TALAKAYAN

Ang bahaging ito ay nagbibigay-kahulugan sa mga natuklasan ng pag-aaral hinggil sa karunungan at mga balakid sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino sa Sangay ng Davao del Sur. Tinalakay rito ang implikasyon, kabuluhan, at kaugnayan ng mga resulta sa umiiral na mga teorya at kaugnay na literatura. Inilahad din ang mga limitasyon ng pag-aaral upang higit na maunawaan ang lawak at saklaw ng mga natuklasan.

Batay sa mga resulta ng pag-aaral, lumitaw na mataas ang antas ng karunungan sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino. Ipinahihiwatig nito na sa kabila ng kakulangan ng espesyalisasyon sa asignaturang Filipino, taglay pa rin ng mga kalahok ang sapat na kaalaman at kasanayan sa mga aspekto ng mabungang samahang pampag-aaral, paglinang ng wika, kontekstuwalisasyon, mapanghamong aktibiti, at pagtuturong salitaan. Ang natuklasang ito ay sumusuporta sa Pedagogical Content Knowledge Theory ni Shulman (1986), na nagsasaad na ang pagiging epektibo ng pagtuturo ay hindi lamang nakasalalay sa espesyalisasyon kundi pati sa kakayahan ng guro na maiangkop ang nilalaman at pedagogiya sa pangangailangan ng mga mag-aaral.

Ang mataas na antas ng karunungan sa pagtuturo ay maaaring maiugnay sa patuloy na propesyonal na pag-unlad ng mga guro sa pamamagitan ng mga seminar, pagsasanay, Learning Action Cell (LAC) sessions, at iba pang programang pangkaunlaran ng Kagawaran ng Edukasyon. Katulad ng natuklasan nina Doukakis et al. (2021), ang pedagogical competence at pedagogical content knowledge ay may mahalagang papel sa pagpapataas ng kahandaan at pagiging epektibo ng mga guro sa loob ng silid-aralan. Ang mga gurong may sapat na pedagogical knowledge ay mas nakagagawang magdisenyo ng mga gawaing pampagkatuto at makapili ng mga estratehiyang naaayon sa pangangailangan ng kanilang mga mag-aaral.

Samantala, ipinakita rin ng mga resulta na katamtaman ang lawak ng mga balakid sa pagtuturo na nararanasan ng mga gurong di-major sa Filipino. Ipinahihiwatig nito na bagama't may sapat silang kakayahan sa pagtuturo, nakararanas pa rin sila ng ilang hamon kaugnay ng nilalaman ng asignatura, paghahanda ng aralin, paggamit ng estratehiya sa pagtuturo, at pagtataya ng pagkatuto. Ang natuklasang ito ay umaayon sa mga pag-aaral nina Gaso (2025), Rodriguez (2025), at Flang (2025), na nagsasabing ang mga gurong nagtuturo sa labas ng kanilang espesyalisasyon

ay karaniwang nakararanas ng mga hamon sa content knowledge, curriculum implementation, at instructional preparation.

Ang pagkakaroon ng katamtamang antas ng mga balakid sa pagtuturo ay nagpapakita na bagama't hindi ganap na hadlang ang kakulangan ng espesyalisasyon, nananatili pa rin itong isang mahalagang salik na nakaaapekto sa kalidad ng paghahanda at paghahatid ng mga aralin. Ayon sa ulat ng EDCOM 2 (2025), ang specialization mismatch sa mga paaralan sa Pilipinas ay isa sa mga pangunahing suliraning pang-edukasyon na nakaaapekto sa kahusayan at kahandaan ng mga guro sa pagtuturo ng kanilang mga asignatura.

Isa sa pinakamahalagang natuklasan ng pag-aaral ay ang pagkakaroon ng makabuluhang ugnayan sa pagitan ng karunungan sa pagtuturo at mga balakid sa pagtuturo. Ipinahihiwatig nito na ang antas ng karunungan sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino ay may kaugnayan sa lawak ng mga balakid na kanilang nararanasan. Ang resultang ito ay umaayon sa Social Cognitive Theory ni Bandura (1986), na nagsasaad na ang kakayahan at pagganap ng isang indibidwal ay naaapektuhan ng interaksyon ng personal na kakayahan, karanasan, at kapaligiran.

Ang makabuluhang relasyon ng dalawang baryabol ay nagpapakita na habang tumataas ang antas ng karunungan sa pagtuturo, nagiging mas handa ang mga guro sa pagharap sa mga hamon sa pagtuturo. Sinusuportahan ito ng mga natuklasan nina Schunk at DiBenedetto (2020), na nagsasabing ang mataas na antas ng pedagogical competence ay nakatutulong upang mapabuti ang kakayahan ng mga guro sa pagharap sa mga suliraning may kaugnayan sa kanilang gawain sa loob ng silid-aralan.

Higit pa rito, ipinakita ng resulta ng Multiple Regression Analysis na ang mga domeyn ng mabungang samahang pampag-aaral, paglinang ng wika, kontekstuwalisasyon, mapanghamong aktibiti, at pagtuturong salitaan ay may makabuluhang impluwensiya sa mga balakid sa pagtuturo. Ipinahihiwatig nito na ang mga aspetong ito ng karunungan sa pagtuturo ay mahalagang salik sa kakayahan ng mga gurong di-major sa Filipino na malampasan ang mga hamong kanilang kinakaharap sa pagtuturo.

Partikular na mahalaga ang kontekstuwalisasyon at paglinang ng wika dahil ang asignaturang Filipino ay nakatuon hindi lamang sa pagkatuto ng wika kundi pati sa paglinang ng kulturang Pilipino, kritikal na pag-iisip, at komunikatibong kakayahan. Katulad ng natuklasan ni Baradillo (2025), ang paggamit ng angkop na pedagogical approaches at contextualized instruction ay nakatutulong upang maging mas makabuluhan at epektibo ang pagtuturo ng asignatura.

Ang mga natuklasang ito ay may mahalagang implikasyon sa larangan ng edukasyon. Ipinakikita ng pag-aaral na ang mga gurong di-major sa Filipino ay may kakayahang maituro nang epektibo ang asignatura kung sila ay mabibigyan ng sapat na pagsasanay, suporta, at oportunidad para sa propesyonal na pag-unlad. Ipinahihiwatig din nito na mahalagang palakasin

ang mga programang nakatuon sa pedagogical content knowledge, language development, at contextualized teaching upang mabawasan ang mga balakid na nararanasan ng mga guro.

Mga Limitasyon ng Pag-aaral

Bagama't naging matagumpay ang pagsasagawa ng pag-aaral, may ilang limitasyong dapat isaalang-alang sa interpretasyon ng mga natuklasan. Una, ang pag-aaral ay nakatuon lamang sa mga gurong di-major sa Filipino sa Sangay ng Davao del Sur kaya't maaaring hindi ganap na mailapat ang mga resulta sa ibang dibisyon o rehiyon na may magkaibang konteksto at kalagayan. Ikalawa, ginamit sa pag-aaral ang self-reported survey questionnaire kaya nakabatay ang mga datos sa sariling pananaw at pagtataya ng mga kalahok. Dahil dito, may posibilidad ng bias sa kanilang mga tugon. Ikatlo, nakatuon lamang ang pag-aaral sa mga baryabol na karunungan sa pagtuturo at mga balakid sa pagtuturo at hindi na isinama ang iba pang posibleng salik tulad ng suporta ng administrasyon, workload, teaching experience, at access sa mga kagamitang pampagtuturo.

Sa kabila ng mga limitasyong ito, nananatiling mahalaga ang mga natuklasan ng pag-aaral sapagkat nagbibigay ito ng empirikal na ebidensiya hinggil sa kalagayan ng mga gurong di-major sa Filipino at nagsisilbing batayan sa pagbuo ng mga programang pangkaunlaran upang higit na mapahusay ang kanilang kakayahan sa pagtuturo.

KABANATA 4

KONKLUSYON AT REKOMENDASYON

Inilalahad sa kabanatang ito ang buod ng mga natuklasan, konklusyon, at rekomendasyon ng pag-aaral hinggil sa **karunungan at mga balakid sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino sa Sangay ng Davao del Sur**. Ang mga konklusyon ay nakabatay sa mga natuklasang resulta ng estadistikal na pagsusuri at sa mga layunin ng pag-aaral. Ang mga rekomendasyong inilalahad ay nilikha upang makatulong sa pagpapabuti ng kalidad ng pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino at magsilbing gabay sa mga tagapagpatupad ng mga programang pang-edukasyon.

Ayon kina Darling-Hammond et al. (2021), ang pagpapahusay ng kalidad ng edukasyon ay nangangailangan ng patuloy na pagpapaunlad sa kakayahan ng mga guro at pagtiyak na sila ay may sapat na suporta sa kanilang propesyonal na gawain. Binigyang-diin din nina Gore et al. (2021), Schleicher (2023), at UNESCO (2024) na ang kahandaan ng mga guro at ang kanilang kakayahang makaangkop sa mga hamon ng pagtuturo ay mahalagang salik sa tagumpay ng mga mag-aaral at ng buong sistemang pang-edukasyon.

Konklusyon

Batay sa mga natuklasan ng pag-aaral, napag-alaman na ang mga gurong di-major sa Filipino sa Sangay ng Davao del Sur ay nagtataglay ng **mataas na** antas ng karunungan sa pagtuturo. Ipinakikita nito na sa kabila ng kakulangan ng espesyalisasyon sa asignaturang Filipino, nagagawa pa rin nilang maisakatuparan

ang kanilang tungkulin sa pamamagitan ng paggamit ng iba't ibang estratehiyang pampagtuturo, paglinang ng kasanayang pangwika, at pagbuo ng makabuluhang karanasan sa pagkatuto para sa mga mag-aaral. Ang natuklasang ito ay sumusuporta sa mga pag-aaral nina Doukakis et al. (2021), Schunk at DiBenedetto (2020), at Mishra at Koehler (2020) na nagsasabing ang pedagogical competence at pedagogical content knowledge ay mahalagang salik sa pagiging epektibong guro.

Natuklasan din na ang mga gurong di-major sa Filipino ay nakararanas ng katamtamang antas ng mga balakid sa pagtuturo. Bagama't may sapat silang kakayahan sa pagtuturo, nananatili pa rin ang ilang hamon na may kaugnayan sa nilalaman ng asignatura, paghahanda ng aralin, pagtataya ng pagkatuto, at paggamit ng mga estratehiyang angkop sa pagtuturo ng Filipino. Ang natuklasang ito ay umaayon sa mga pag-aaral nina Gaso (2025), Rodriguez (2025), Flang (2025), at Beley (2025) hinggil sa mga hamong kinakaharap ng mga gurong nagtuturo sa labas ng kanilang espesyalisasyon.

Lumabas din sa resulta ng pag-aaral na may makabuluhang ugnayan ang karunungan sa pagtuturo at mga balakid sa pagtuturo. Ipinakikita nito na ang antas ng karunungan sa pagtuturo ay may mahalagang kaugnayan sa kakayahan ng mga guro na harapin at malampasan ang mga hamon sa pagtuturo. Ang natuklasang ito ay umaayon sa Social Cognitive Theory ni Bandura (1986) at sa mga kontemporaryong pag-aaral nina Tschannen-Moran at Hoy (2022) hinggil sa impluwensiya ng kakayahan at paniniwala ng guro sa kanyang pagganap.

Higit pa rito, natukoy na ang mga domeyn ng mabungang samahang pampag-aaral, paglinang ng wika, kontekstuwalisasyon, mapanghamong aktibiti, at pagtuturong salitaan ay may makabuluhang impluwensiya sa mga balakid sa pagtuturo. Dahil dito, napatunayan na ang pagpapalakas sa mga aspetong ito ng karunungan sa pagtuturo ay makatutulong upang mabawasan ang mga hamong nararanasan ng mga gurong di-major sa Filipino.

Bilang ambag sa larangan ng edukasyon, pinatunayan ng pag-aaral na ang mataas na antas ng karunungan sa pagtuturo ay maaaring magsilbing mahalagang salik upang mabawasan ang epekto ng specialization mismatch sa mga paaralan. Nagbibigay rin ito ng empirikal na ebidensiya na maaaring maging batayan sa pagbuo ng mga programang pangkaunlaran para sa mga gurong di-major sa Filipino.

Batay sa mga limitasyon ng pag-aaral, inirerekomenda rin na ang mga susunod na pananaliksik ay magsama ng iba pang baryabol tulad ng teacher self-efficacy, instructional support, workload, teaching experience, at professional development upang higit na maunawaan ang mga salik na nakaaapekto sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino. Maaari ring magsagawa ng mga kwalitatibong pag-aaral upang mas malalim na maunawaan ang kanilang mga karanasan at mekanismo sa pagharap sa mga hamon sa pagtuturo.

Rekomendasyon

Batay sa mga natuklasan at konklusyon ng pag-aaral, inihahain ang mga sumusunod na rekomendasyon upang higit na mapabuti

ang kalidad ng pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino at upang mabigyan ng suporta ang kanilang propesyonal na pag-unlad.

Para sa Kagawaran ng Edukasyon

Inirerekomenda na magbalangkas ang Kagawaran ng Edukasyon ng mas komprehensibong mga programang pangkaunlaran para sa mga gurong di-major sa Filipino. Maaaring magsagawa ng mga regular na pagsasanay, seminar, workshop, at mentoring programs na nakatuon sa paglinang ng pedagogical content knowledge, kontekstuwalisasyon ng mga aralin, paglinang ng kasanayang pangwika, at paggamit ng makabagong estratehiya sa pagtuturo ng Filipino. Maaari ring palakasin ang mga polisiya na naglalayong mabawasan ang specialization mismatch sa mga paaralan.

Para sa mga Punong-Guro

Inirerekomenda na patuloy na suportahan ng mga punong-guro ang mga gurong di-major sa Filipino sa pamamagitan ng school-based training programs, coaching sessions, classroom observations, at Learning Action Cell (LAC) activities. Mahalaga rin na magkaroon ng sistematikong monitoring at technical assistance upang matulungan ang mga guro sa pagharap sa mga hamon sa pagtuturo.

Para sa mga Guro

Inirerekomenda sa mga gurong di-major sa Filipino na patuloy na paunlarin ang kanilang kaalaman at kasanayan sa pagtuturo sa pamamagitan ng pakikilahok sa mga pagsasanay, pagbabasa ng mga kaugnay na literatura, paggamit ng mga makabagong teknolohiya, at pakikipagtulungan sa mga kapwa guro. Mahalaga ring paigtingin ang paggamit ng kontekstuwalisadong mga estratehiya upang maging mas makabuluhan ang pagkatuto ng mga mag-aaral.

Para sa mga Susunod na Mananaliksik

Inirerekomenda sa mga susunod na mananaliksik na magsagawa ng katulad na pag-aaral sa mas malawak na populasyon at sa iba pang dibisyon upang mapalawak ang generalizability ng mga natuklasan. Maaari ring isama ang iba pang baryabol tulad ng self-efficacy, instructional leadership, organizational support, at teacher motivation upang magkaroon ng mas malalim na pag-unawa sa mga salik na nakaaapekto sa pagtuturo ng mga gurong di-major sa Filipino. Ang paggamit ng mixed methods o qualitative research design ay maaari ring makatulong upang higit na maunawaan ang mga karanasan ng mga guro.

MGA SANGGUNIAN

1. Altares-López, S., Bengochea-Guevara, J. M., Ranz, C., Montes, H., & Ribeiro, A. (2024). *Qualitative and quantitative analysis of students' perceptions in the use of generative AI in educational environments*.
2. Ammon, C. (2022). *Results section for research papers*. San Jose State University Writing Center.

3. Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall.
4. Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W. H. Freeman and Company.
5. Baradillo, D. G. (2025). *Mga lapit na pedagogikal at gawi sa pagtataya sa kurikulum na MATATAG*.
6. Baras, E. N. (2024). *Mga lived experiences o karanasan ng mga gurong senior high school na nagtuturo sa labas ng kanilang espesyalisasyon*.
7. Beley, N. (2025). *Pagtuturo sa labas ng espesyalisasyon at paniniwala sa sariling kakayahan (self-efficacy): Ang impluwensiya nito sa kasiyahan sa trabaho*.
8. Bhandari, P. (2023). *Correlational research: When and how to use*. Scribbr.
9. Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2023). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (6th ed.). Sage Publications.
10. Doukakakis, S., et al. (2021). *Measuring the technological pedagogical content knowledge (TPACK) of in-service teachers*.
11. Educational Development Center. (2024). *Research methodology and evidence-based educational research practices*.
12. Educational Research Reporting Standards. (2021).
13. Educational Research Results and Discussion Practices. (2022).
14. EDCOM 2. (2025). *Ulat hinggil sa hindi pagkakatumag ng kurikulum sa paghahanda ng mga guro at kanilang espesyalisasyon sa pagtuturo*.
15. Flang, W. (2025). *Mga karanasan, pananaw, at kakayahan ng mga gurong nagtuturo ng Filipino na wala sa kanilang espesyalisasyon*.
16. Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2023). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill Education.
17. Garcia, J. (2025). *Mga karanasan ng mga guro sa pagtuturo ng asignaturang Filipino*.
18. Gaso, R. M. (2025). *Mga hamong kinakaharap ng mga gurong humahawak ng mga asignaturang hindi nila espesyalisasyon*.
19. George, T. (2022). *How to write a results section: Tips and examples*. Scribbr.
20. Ghazinoory, S. (2025). *Research design roadmapping framework for scientific studies*.
21. Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2022). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM)* (3rd ed.). Sage Publications.
22. Heckman, S., Carver, J., Sherriff, M., & Al-Zubidy, A. (2021). *A systematic literature review of empiricism and norms of reporting in computing education research literature*.
23. Johnson, R. B., Onwuegbuzie, A. J., & Turner, L. A. (2021). *Toward a definition of mixed methods research*. *Journal of Mixed Methods Research*.
24. Kaya, Y. (2021). *The importance of correlational research in educational studies*. *International Journal of Educational Methodology*.
25. Mishra, P., & Koehler, M. J. (2020). *Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge*. In M. J. Spector, B. B. Lockee, & M. D. Childress (Eds.), *Learning*.

- design, and technology: An international compendium of theory, research, practice, and policy. Springer.
26. National Privacy Commission. (2021). *Data Privacy Act of 2012 and its implementing rules and regulations*.
27. Philippine Health Research Ethics Board. (2022). *National ethical guidelines for health and health-related research*. Philippine Health Research Ethics Board.
28. Philippine Professional Standards for Teachers (PPST). (2020). *Pamantayang propesyonal ng mga guro sa Pilipinas*.
29. *Quantitative Descriptive and Correlational Research*. (2023).
30. *Quantitative Educational Research Frameworks*. (2024).
31. Rodriguez, R. (2025). *Pagtuturo sa labas ng espesyalisasyon sa mga rural na senior high school*.
32. Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2023). *Research methods for business students* (9th ed.). Pearson Education.
33. Schunk, D. H., & DiBenedetto, M. K. (2020). *Motivation and social cognitive theory*. Contemporary Educational Psychology, 60, 101832. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2019.101832>
34. Shulman, L. S. (1986). *Those who understand: Knowledge growth in teaching*. Educational Researcher, 15(2), 4–14. <https://doi.org/10.3102/0013189X015002004>
35. Taber, K. S. (2021). *The use of Cronbach's alpha when developing and reporting research instruments in science education*. Research in Science Education, 48(6), 1273–1296.
36. Tschannen-Moran, M., & Hoy, A. W. (2022). *Teacher efficacy: Capturing an elusive construct*. In K. R. Harris, S. Graham, & T. Urdan (Eds.), *APA educational psychology handbook*. American Psychological Association.
37. Upsher, R., et al. (2025). *Improving reporting standards in quantitative educational research*.
38. Vernikoff, L. (2024). *Interrogating side effects in critical and quantitative education research*.